

Rödbrun röra

En kvantitativ innehållsanalys av Socialdemokraternas och Sverigedemokraternas
ideologiska konvergens

Abstract

Observing the growing importance of new political conflicts in today's post-materialist party competition, this thesis seeks to develop a model with which it can analyse the bidimensional convergence between populist radical right niche parties and social democratic mainstream parties. The study applies quantitative content analysis on party manifestos of the Swedish Social Democratic Party and the Sweden Democrats, during their mutual parliamentary representation, 2010-2018, leaning on the reputable Manifesto Projects database. By defining their core ideological markers, the analysis sets out to research their relative focus on typical policies, and further; to develop a two-dimensional policy space containing both a socioeconomic axis and a populist radical right-wing axis. The results indicate there has been a convergence between both parties in terms of policy positioning insofar as the Sweden Democrats having adopted the profile of the labour left-wing as well as displaying a lesser degree of nicheness. In the same spirit, the Social Democrats accommodates an increasing level of a radical right-wing position while retaining their focus on left-wing policy, resulting in the parties converging notably on the aforementioned, two-dimensional scale.

Nyckelord: Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, nischpartier, mainstreampartier, policyprofil, ideologi, konvergens

Antal ord: 9993

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	<i>Bakgrund.....</i>	1
1.2	<i>Tidigare forskning.....</i>	2
1.3	<i>Frågeställning och analysobjekt.....</i>	3
1.3.1	Ideologiskt spektrum	3
2	Teoretiskt ramverk	4
2.1	<i>Nischpartier och mainstreampartier</i>	5
2.2	<i>Socialdemokrati.....</i>	6
2.2.1	Jämlikhetsidealet.....	7
2.3	<i>Nyliberalism</i>	8
2.3.1	Nattväktarstaten.....	8
2.3.2	Fri marknad och kapitalism	9
2.3.3	Negativa friheter.....	9
2.4	<i>Högerpopulism.....</i>	10
2.4.1	Nativism	10
2.4.2	Auktoritarianism.....	11
2.4.3	Populism.....	11
2.4.4	Högerpopulismen och ekonomisk-politiska frågor	11
2.5	<i>Avfärdad teori.....</i>	12
2.5.1	Saliency theory	12
3	Metodologi	13
3.1	<i>Val av metod.....</i>	13
3.1.1	Metodologiska avvägningar	14
3.2	<i>Val av material.....</i>	15
3.2.1	Mätperiod	15
3.2.2	Begränsningar.....	16
3.3	<i>Validitet och reliabilitet</i>	16
3.4	<i>Analysverktyg.....</i>	18
3.5	<i>Operationalisering.....</i>	19
3.5.1	Operationella indikatorer.....	20
4	Resultat	22
4.1	<i>Resultat av analys</i>	22
4.1.1	Resultat Socialdemokraterna	25
4.1.2	Resultat Sverigedemokraterna	26
4.1.3	Policyrum	27

5	Diskussion och slutsats	29
5.1.1	Sverigedemokraterna – ett arbetareparti med nischprofil?.....	30
5.1.2	SAP och SD – två sidor av samma mynt?.....	30
5.1.3	Vidare forskning.....	31
	<i>Referenser</i>	32
	<i>Appendix</i>	34

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Under större delen av 1900-talet har de politiska konfliktlinjerna i huvudsak bestått av en socioekonomisk höger-vänster-skala. Under denna tidsperiod har Socialdemokraterna (SAP) varit den dominerande kraften inom svensk politik. Den tydligaste konfliktlinjen har funnits mellan höger och vänster eller annorlunda uttryckt: mellan näringsliv och arbetarrörelsen. Den senare har organiserat sig genom kollektivt anslutna fackföreningar i samverkan med Socialdemokraterna.

Under 2000-talet har dock partiet fallit i opinionen. En viktig förändring av den partipolitiska spelplanen skedde i och med Sverigedemokraternas (SD) inträde i riksdagen 2010. Sedan dess har Socialdemokraternas väljarstöd fortsatt att sjunka (Socialdemokraterna, 2018). Förändringen är mest påtaglig bland lågutbildade och arbetarväljare och i opinionsundersökningar är Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna lika stora för den senare så centrala väljargruppen *LO-medlemmar* (Nordenskiöld, Anderberg & Mattsson, 2019). Stora delar av de som kan kallas Socialdemokraternas kärnväljare skulle därmed idag istället lägga sin röst på Sverigedemokraterna.

Etablerade partier har valt att bemöta det elektorala hotet från högerpopulistiska partier genom att med olika strategier profilera sig i nischfrågorna. Den här uppsatsen undersöker om Sverigedemokraterna vill appellera till Socialdemokraternas kärnväljare genom att anta en arbetarepartiprofil och i vilken mån detta är en förändring av Sverigedemokraterna i riktning från att vara ett *nischparti* till att bli ett *mainstreamparti* enligt Meguids definition (2005).

Det bör dock nämnas att icke-ekonomiska frågor har fått relativt sett större betydelse, inte minst i teorin om framväxandet av dessa nischpartier (Meguid, 2005). I senare kapitel diskuteras varför även vänster-högerfrågan är relevant att studera. I den här uppsatsen genomförs en analys av huruvida det i konkurrensen om väljare har skett en konvergens i partiernas elektorala profiler och om Sverigedemokraterna har utvecklats till att mindre betona frågor relaterade till högerpopulism och relativt sett mer traditionellt socialdemokratiska frågor. Uppsatsen undersöker därmed om Sverigedemokraterna allt mer tenderar efterlikna Socialdemokraterna i sin policyprofil. Vad gäller Socialdemokraterna undersöks vidare om de har förskjutits till att alltmer betona Sverigedemokraternas kärnfrågor. Slutligen konstateras huruvida det skett en ideologisk överlappning mellan partierna. Detta görs utifrån ett teoretiskt ramverk som består av definitioner av partiernas ideologier samt teorin om nischpartier och mainstreampartier.

1.2 Tidigare forskning

Omfattande forskning har bedrivits på områdena radikal högerpopulism (RHP) och socialdemokrati, men ej om deras ideologiska konvergens. Fokus har legat på högerpopulismen som fenomen och dess politiska inflytande. Teoribildningar om partikonkurrens har använts för att förstå hur övriga partier bemöter hotet från RHP-partier. Bale et al (2010) och Meguid (2005) undersöker detta samspel och deras studier utgår från högerpopulismen som särart eller nisch gentemot de etablerade mainstreampartierna. Dessa antar då olika strategier för att bemöta nischpartier.

Annan forskning, exempelvis de Lange (2012), försöker förklara hur mainstreampartier och RHP-partier ingår i koalitioner med varandra. Spoon et al (2014) analyserar hur den gröna frågan har påverkat dynamiken i policyrummet i flerpartisystem och i vilken utsträckning samt under vilka förhållanden partier svarar mot sakägarskap i miljöfrågan hos gröna partier.

En annan studie vars slutsatser ligger till grund för den här uppsatsen är Hinnfors, Spehar & Bucken-Knapp (2012) som belyser den ofta förbisedda ideologiska komponenten vilken förklarar varför SAP historiskt tenderat föra en restriktiv invandringspolitik. Hinnfors et al undersöker även huruvida hot från högerpopulistiska partier har påverkat SAP:s policyskapandeprocesser i någon riktning. Den här uppsatsen vill dock ta ett annat angreppssätt på problemet och analysera policyprofiler mot väljare snarare än genomförd politik.

Vidare har ingen återfunnen forskning undersökt hur både socialdemokratiska partier och RHP-partier förhåller sig till varandra *ideologiskt* i sina elektorala profiler. Frågan kvarstår huruvida Sverigedemokraterna under sin tid i riksdagen har avradikaliserats i riktning mot ett arbetareparti som i policyprofil och ideologi alltmer överlappar Socialdemokraterna.

De flesta studier tillämpar antingen en endimensionell vänster-höger-skala för att positionera partier ideologiskt, alternativt nyttjas andra skalor, exempelvis GAL-TAN. Fagerholm (2013) analyserar ideologisk förändring hos socialdemokratiska partier i Europa mellan 1970–1999. Resultatet visar en tydlig förskjutning i nyliberal riktning av socialdemokratin under mätperioden men inga bestående trender i Västeuropa (Fagerholm, 2013: s. 555). I denna uppsats används en del av Fagerholms analysverktyg och metod för att på liknande vis undersöka om sådana ideologiska förskjutningar skett inom ramen för uppsatsens intresseområde.

1.3 Frågeställning och analysobjekt

Uppsatsen berör i vilken utsträckning Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna gör avvägningar mellan att prioritera och positionera sig i olika sakfrågor i sina valprogram, samt hur deras policyprofiler ser ut i förhållande till varandra. Utifrån den presenterade bakgrunden formuleras följande frågeställning:

I vilken utsträckning rör sig Sverigedemokraterna mot att vara ett mainstreamparti och hur samspelar den här rörelsen med Socialdemokraternas ideologiska utveckling?

Socialdemokraterna ter sig i ljuset av tidigare forskning ett relevant fall då de har dominerat svensk politisk under större delen av 1900-talets andra hälft. De har varit den starkaste politiska aktören i Sverige genom att de under lång tid varit det största partiet och även befunnit sig i regeringsställning under flest mandatperioder. Den förda politiken i Sverige har främst skett under socialdemokratiskt regeringsinnehav, oppositionellt inflytande till trots. Socialdemokraterna är även ett fall av ett typiskt mainstreamparti enligt Meguid (2005).

Det är även relevant att studera Sverigedemokraterna i förhållande till Socialdemokraterna eftersom en stor andel av väljarflykten till SD har skett från Socialdemokraterna. Vidare är SD lika stora som SAP bland LO-väljare vilket understryker vikten av att förstå deras ideologiska samspel och eventuella överlappning.

Uppsatsen har *inte* för avsikt att studera genomgripande kärnideologiska förändringar av partierna utan dessa skall endast tjäna som underliggande teoretiska koncept. Kärnideologierna kommer att ligga till grund för utformandet av analysverktyget. Huruvida Sverigedemokraterna i praktiken profilerar sig som höger eller vänster – oaktat höger i begreppet radikal högerpopulism – är en del av den här uppsatsens frågeställning.

1.3.1 Ideologiskt spektrum

Den här uppsatsen undersöker dels om det finns en policyförskjutning som innebär att Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna numera överlappar varandra som arbetarepartier. Vidare undersöks om Sverigedemokraterna har utvecklats mot att vara mindre av ett nischparti och mer av ett mainstreamparti.

För att besvara frågeställningen kommer en redan beprövad analysmodell för vänster-höger-ideologi att tillämpas, samt en modell som mäter graden av högerpopulistisk ideologi (RHP-profil). Undersökningen kommer att presenteras på ett tvådimensionellt spektrum för att kunna placera partierna på den traditionella vänster-höger-skalan och för att utforska den dimension som inte betecknar ekonomiska frågor utan uteslutande är relaterad till huruvida ett parti profilerar sig som RHP eller ej. Den socialdemokratiska ideologin kan i traditionell mening betraktas stå i diametral motsats till den nyliberala ideologin, varför den ställs som motpol på spektrumet (Fagerholm, 2013: s. 539).

2 Teoretiskt ramverk

För att undersöka problemformuleringen krävs en teoretisk definition av de ideologier som utmärker de båda dimensionerna. Utifrån definitionen kommer ett analysverktyg att skapas och appliceras på källmaterialet. Syftet med den teoretiska modellen är att utveckla konceptuella profiler baserade på partiernas respektive kärnideologiska markörer. Ideologierna kommer att definieras med hjälp av några etablerade klassificeringar som kommer att utgöra grunden för operationaliseringen av analysen.

Ideologier är komplexa och intensiva begrepp som ofta kräver djuplodande analytiska tolkningar av partiernas material. Det här teoretiska ramverket syftar till att definiera den mest väsentliga ideologiska bakgrunden och synen på kärnfrågor. Den ideologiska klassificeringen syftar till att vara en del av verktyget för att analysera partiernas policyförskjutningar i förhållande till varandra. Politiska partier fokuserar inför val på en uppsättning olika frågor och det här konceptet studerar endast deras profiler i förhållande till sig själva och varandra. Ett av syftena med studien är att undersöka och knyta an den eventuella ideologiska förskjutningen till teorin om nisch- och mainstreampartier. Den första delen av den teoretiska genomgången är således en definition av begreppen samt en presentation av teorin. Därefter kommer de tre ideologierna *socialdemokrati*, *nyliberalism* och *högerpopulism* att definieras utifrån deras respektive ideologiska kännetecken och markörer.

Syftet med ramverket är att kunna skapa ideologiska motpoler för att sedan operationalisera dessa och med ett analytiskt verktyg applicera det på det empiriska materialet. På grund av komplexiteten i ideologier kommer definitionerna att utgå från deras särarter och specifika egenskaper.

Den högerpopulistiska dimensionen utgår från ett partis manifest som antingen innefattande RHP-profil eller som varande motsatt RHP. Socialism och nyliberalism kommer i analysen antas stå i motsats till varandra. Detta eftersom den modell som utvecklats av Fagerholm används i analysen, där specifikt den socioekonomiska skalan studeras. Båda ideologier baseras på principer som kan betraktas stå i motsats till varandra, vilket gör modellen lämplig för att studera fenomenet arbetarepartier. Ett relevant skäl att anta nyliberalismen som motpol till socialdemokratin ter sig även intuitivt rimligt genom att dess politiska och filosofiska åskådningar väcktes som en motpol till det intellektuella klimatet som präglade kommunismens och socialismens mest dominanta period (Nozick, 2019: s. 9). Förhållandet mellan nyliberalism och socialism kategoriseras utifrån den socioekonomiska kontexten som är särskilt anpassad för att studera partiernas ställningstaganden i klassiska vänster-höger-frågor avseende synen på staten, marknaden och fördelningen av samhällets resurser (Fagerholm, 2013: s. 539).

2.1 Nischpartier och mainstreampartier

Under senare delen av 1900-talet har nya typer av partier bildats. Ett antal av dessa har vuxit fram till följd av nya politiska konfliktlinjer. En typ av partier, nischpartier, utvecklades av Bonnie Meguid i en teoribildande studie som blivit banbrytande inom den statsvetenskapliga forskningen (Meyer & Miller, 2015: s. 1). Enligt Meguid finns vissa huvudsakliga karakteristika som särskiljer hur ett nischparti profilerar sig jämfört med de traditionella mainstreampartierna:

Ett nischparti förkastar den traditionella ekonomiskpolitiska och klassbetonade dimensionen och politiserar istället nya frågor som tidigare inte funnits inom de traditionella konfliktlinjerna (Meguid, 2005: s. 347). Nischpartier lyfter frågor som inte endast är nya, utan sammanfaller inte heller med traditionella ideologiska grupperingar. De skär igenom de politiska lägren och väljarrörlighet sker ofta mellan andra partier än vad som tidigare varit typiskt. Ett exempel är hur väljarflykt skedde från det franska kommunistiska partiet till det högerpopulistiska Front National (ibid.: s. 348).

Nischpartier prioriterar vidare i första hand de nya frågorna som de fört upp på den politiska dagordningen. De undviker att utveckla samma typ av omfattande politiska program som mainstreampartier utan fokuserar exklusivt på ett begränsat antal frågor. Detta appellerar till väljare då partiet utgör det enda alternativet för deras huvudfråga, vilket medför att väljare och övriga partier ofta uppfattar dem som enfrågepartier (ibid.).

Hur framgången hos nischpartier påverkar mainstreampartier har studerats flitigt. Meguid (2005) utvecklade ett verktyg för att studera mainstreampartiers strategier i konkurrensen om väljare med nischpartier. Andra har syftat till att mäta graden eller arten av nisch (Meyer & Miller, 2015; Wagner, 2011). Här görs antagandet att Sverigedemokraterna är ett typiskt fall av nischparti. För den här uppsatsens vidkommande är det endast relevant att använda den del av teorin som omfattar första och tredje kategorin: att nischpartier förkastar ekonomisk-politiska frågor till förmån för sina egna ”nischfrågor” och att de undviker att prioritera stora mängder frågor utan fokuserar endast på ett fåtal av dessa.

För att utveckla det teoretiska ramverket till att också kunna förklara relativa förändringar i profilering mellan valda partier, kommer teorin att appliceras på hur Socialdemokraterna bemöter Sverigedemokraternas framgångar i termer av hur de betonar deras kärnfrågor samt på hur Sverigedemokraterna förändras i eventuell riktning från nischparti mot mainstreamparti så som förstått ovan. Uppsatsens förklarande ambition är att undersöka i vilken mån de endast fokuserar på sina egna samt varandras frågor i respektive policyrum.

2.2 Socialdemokrati

Ideologin kommer här att definieras både utifrån dess övergripande kännetecken och de svenska Socialdemokraternas särart. Den teoretiska definitionen av socialdemokrati och dess kärnfrågor är problematisk eftersom det är ett parti som grundades redan 1889 och under tidens gång har genomgått förändringar i takt med samhällets utveckling och förändringar i partiväsen och politiskt system. Ett av särdragen hos svensk socialdemokrati är förmågan till pragmatism genom att utveckla en politik anpassad efter rådande samhällsförhållanden och den politiska verkligheten. Partiets starka ställning som dominant aktör i det svenska intellektuella och politiska klimatet har medverkat till att de med framgång kunnat implementera nya postmateriella idéer om bland annat kvinnorrättigheter och miljöfrågor samtidigt som de hållit fast vid de kärnideologiska värdena solidaritet och jämlikhet (Berman, 2006: s 198). Vidare är pragmatism och ideologi tätt sammanvävda begrepp i partirörelsen (Tilton, 1990: s. 254–255).

En konceptualisering av den teoretiska definitionen behöver med detta i åtanke avgränsas och ta hänsyn till relevans och analysvaliditet. Forskning om socialdemokratin är extensiv och under tidens gång har samhället och partiets ideologiska fokus förändrats. Dock finns det ideologiska kärnvärden hos det svenska partiet som har bestått över tid.

Enligt en klassisk definition av Anthony Crosland kan det som utmärker socialdemokrati avgränsas till följande grundsatser: politisk liberalism där frihet och demokrati är centrala för samhället; en kritisk syn på kapitalismens oförmåga att tillgodose medborgarnas materiella behov; solidaritet med dem som är mindre lyckligt lottade eller utsatt för förtryck; jämlikhetsidealet, där det klasslösa samhället är ett önskvärt mål; motstånd mot konkurrens och tävling mellan individer och istället ett strävande efter gemenskap, samarbete och tillit samt skydd mot skadeverkningar till följd av ineffektiviteten inbäddad i det kapitalistiska systemet.

Den klassiska socialdemokratins kärnideologi vilar på jämlikhetstanken. Arbetarklassens intressen skall tillvaratas och marknaden skall vara reglerad genom ekonomisk planering och politiskt kontrollerad ekonomi, statligt ägande och omfattande offentlig sektor. Målet är utjämning av klasskillnader och social rättvisa som uppnås genom en omfattande och allmän välfärdsstat (Anthony Crosland i Paterson & Thomas, 1977: s. 11; Jackson, 2013: s. 9). Det går att diskutera om avgränsningen är alltför intensiv och att den borde göras utifrån demokratisk socialism och därmed inkludera hela den icke-kommunistiska vänstern (Paterson & Thomas, 1977: s. 11).

För att undvika validitetsproblem som skulle följa om definitionen inkluderade andra partier än SAP är det dock mer relevant för denna uppsats att se till den bestämning som huvudsakligen kännetecknar socialdemokratins särart som en arbetarklassideologi.

Som tidigare nämnts har partiets långa historia inneburit förändringar i vad som ingår i dess politiska program. Anthony Giddens diskuterar förnyelse och förändringar i boken *The Third Way: The Renewal of Social Democracy*. Klassisk

socialdemokrati fokuserar varken på ekologism, individualism eller globalism men under 2000-talet har partiet stått inför utmaningen att i sitt politiska budskap implementera bland annat dessa idéer. (Giddens, 2000: s. 10).

Andra forskare, som Fagerholm (2013), visar att nyliberala idéer innebar ett tydligt skifte inom socialdemokratiska rörelser i Europa mellan 1970–1999 (Fagerholm, 2013: s. 553). Den här uppsatsen kommer utgå från Socialdemokraterna som arbetareparti enligt Fagerholms studie och tillämpar således den klassiska definitionen. Trots dess politiska bredd och statsbärande funktion har SAP traditionellt varit den starkaste politiska kraften för den svenska arbetarrörelsen varför det för den här uppsatsen blir relevant att tillämpa den klassiska arbetarklassrelaterade förståelsen för ideologin.

Konfliktlinjer inom politik skiftar i innehåll och betydelse över tid, men trots nya konfliktlinjer i den allt mer aktuella postmateriella dimensionen har den för socialdemokratin centrala höger-vänster-skalan alltså bibehållit sin relevans. Det har historiskt funnits många partier som definierat sig som varken höger eller vänster vilket snarast är ett tecken på hur omstritt begreppet är. Vad som kan betraktas stå till höger eller vänster har förändrats genom historien och det har argumenterats för att åsikten om huruvida skalan är samtidsrelevant beror på vilken politisk inriktning som för tillfället är styrande och att den som avfärdar vänster-höger-skalan oftast har mest att vinna på att förkasta dess relevans (Giddens, 2000: s. 21–22).

2.2.1 Jämlikhetsidealet

En tydlig och ofta framhävd distinktion mellan höger och vänster, är utifrån den socialdemokratiska kontexten, skillnaden i synen på jämlikhet där den relativa definitionen av jämlikhet, hur den skall uppnås och i vilken mån staten skall ansvara för den utgör den bärande konflikten på vänster-höger-dimensionen. För socialdemokratin är det självklart att staten skall verka för ökad jämlikhet och från ett vänsterperspektiv är det ett sätt att emancipera människor från orättvisorna som leder till sämre livschanser, hälsa och självkänsla. Jämlikhetsidealet är även ett argument för det goda samhället, då endast ett jämlikt samhälle tar tillvara varje människas förmåga och potential. Ojämlikhet är skadligt för samhället och leder till splittring, ökad social oro och konflikter (Giddens, 2000: s. 22–23).

Samhällssynen betecknas av värden som gemenskap med betoning på social sammanhållning och samarbete (Tilton, 1990: s.56) där folkhemstanken utgör den politiska diskursens fokus. Idén om folkhemmet bekräftar och inlemmar i sig självt begreppet svenskhet som tankemodell. Partiet har historiskt betraktat svenskhet, folkhem och socialdemokrati som synonymt och även hänvisat till dessa som nyckeln till den framgångsrika svenska modellen (Andersson, 2006: s. 437–438, 441).

Jämlikhetsidealet, synen på det egalitära samhället som det enda rättvisa är ett bärande ideologiskt kännetecken. Valfärdsstaten skall inte enbart fungera som en reglerande kraft mellan marknad och samhälle utan även ge uttryck för ett medborgarskap som bygger på solidaritet, social inkludering och nationell

gemenskap. Detta står i skarp kontrast till den klassiskt liberala synen på människan som en i grunden egoistisk och egennyttig varelse (Berman, 2006: s.181). En nyckelfunktion hos välfärdsstaten enligt socialdemokratin är att den skall utmytna i en känsla av gemenskap mellan samhällsklasser och öka solidariteten mellan medborgare genom att lägga grunden för nationell sammanhållning (ibid.: s. 196–197).

2.3 Nyliberalism

Termen nyliberalism är i en historisk kontext inte ny utan snarare en återuppståndelse av klassiskt liberala idéer som utvecklades i Europa under 1600- och 1700-talet där den engelske filosofen John Locke blev tongivande för dess tankegod. Locke lade grunden för det liberala tänkandet i sin teori om naturtillståndet och människans av naturen givna moraliska fri- och rättigheter (Locke, 1947: s. 122–123).

Begreppet liberalism är problematisk. Exempelvis har flertalet av dem som kallat sig liberaler haft olika uppfattningar om var gränserna går för till exempel äganderätt, samt i vilken utsträckning staten skall intervensera i medborgarnas liv (Ryan, 1993: s. 360). De samtida liberala filosoferna Robert Nozick och John Rawls är ett exempel på denna tudelning (ibid.: s. 365–366).

En uppfattning är att det har funnits två huvudsakliga inriktningar: den klassiska och den moderna liberalismen. Den här uppsatsen kommer att använda begreppet nyliberalism eftersom den definieras utifrån idéer som kan betraktas som motsatsen till socialism och eftersom termen liberalism är så bred att en mer intensiv definition blir nödvändig. Begreppet nyliberalism kan i denna uppsats med detta sagt förstås som klassisk liberalism med hänvisning till John Locke och nationalekonomins grundare Adam Smith. (ibid.: 1993: s. 362).

2.3.1 Nattväktarstaten

Robert Nozick presenterar sin syn på statens roll baserat på den klassiskt liberala termen nattväktarstat där statens roll är ”begränsad till funktionerna att skydda alla sina medborgare mot våld, stöld och bedrägeri” (Nozick, 2019: s. 91). Den enda legitima formen av stat är enligt Nozick den minimala staten (ibid.: s. 321). Enligt detta synsätt innebär en stat som är mer omfattande än den minimala staten att människors rättigheter kränks. Varje statlig inblandning i medborgares liv som inte syftar till att skydda dem från individer som försöker begränsa deras fri- och rättigheter är en sådan kränkning. Staten har därmed ingen rätt att till exempel omfördela människors tillgångar efter eget godtycke därför att det enda sättet på vilket staten kan företa sig en sådan åtgärd är genom att beskatta medborgare. Beskattning av arbetsinkomster utöver det som är den minimala statens uppgift likställer Nozick med tvångsarbete (ibid.: s. 321–322, 357).

Nationalekonomen Milton Friedman argumenterar för nattväktarstaten relaterat till frihetsbegreppet där den centrala frågeställningen är hur individer skall kunna åtnjuta fördelarna med en stat utan att deras frihet hotas. Utgångspunkten i denna liberala princip är att statens huvudsakliga uppgift är att skydda medborgarnas frihet genom att bevaka landets gränser och upprätthålla lag och ordning (Friedman, 1962: s. 2).

2.3.2 Fri marknad och kapitalism

Enligt Friedman är en av statens uppgifter att främja en konkurrenskraftig marknad som bygger på frivilligt samarbete och privat företagande (Friedman, 1962: s. 2–3). Fri konkurrens och marknadsekonomi betraktas enligt det nyliberala synsättet som mer fördelaktig än en statligt reglerad marknad ur nästan alla väsentliga aspekter. Marknadsekonomi leder till större välstånd, större ekonomisk jämlikhet och välfärd och tvärt emot socialismens uppfattning har den enligt liberaler medfört en aldrig tidigare aldrig skådad förbättring av arbetares levnadsstandard (ibid.: s. 169–170; Hayek, 1973: s. 65).

Milton Friedman argumenterar för att fria marknader uppstår som ett resultat av politiska friheter och demokrati samt att den konkurrensbaserade marknadsekonomi i sin tur uppmuntrar till frihet eftersom den avskiljer den politiska makten från den ekonomiska makten (Friedman, 1962: s. 9).

2.3.3 Negativa friheter

Det nyliberala tankegodset som utmynnar i den minimala staten och fri marknadsekonomi bygger på grundval av negativa friheter, exempelvis frihet från tvång och förbud. Varje individ har rätt att ta del av dessa friheter. En skarp distinktion görs dock mellan å ena sidan lika rättigheter samt möjligheter och å andra sidan lika utfall. Den ökade materiella jämlikheten till följd av ett fritt samhälle betraktas som något positivt men är inte ett självändamål.

Nyliberaler förkastar här idén om egalitarism och positiva friheter baserat på rättvisepincipen eftersom detta innebär en expropriation av individens egendom för att ge den till någon annan. Egalitarism blir genom denna distinktion i viss mån en motpol till nyliberalism.

Denna liberala maxim är knuten till en stark tro på den rationella individen, då varje individ besitter samma friheter att göra det bästa efter sina förmågor och möjligheter i enlighet med sina intressen, förutsatt att dessa inte inverkar negativt på andras frihet att göra detsamma. Egenintresse och individualism är enligt nyliberalismen goda egenskaper för samhället (Friedman, 1962: s. 195).

2.4 Högerpopulism

Med socialdemokratin och nyliberalismen presenterad ser vi till högerpopulismen. Den teoretiska definitionen av Sverigedemokraternas ideologi baseras på Muddes verk *Populist Radical Right Parties in Europe*. Sverigedemokraterna ingår enligt klassificeringen i partifamiljen *Radikalt högerpopulistiska partier* (Mudde, 2007: s. 307). Muddes klassificering baseras på en hög intension vilket gör den användbar då den exkluderar sådana ideologiska kännetecken som RHP-partier har gemensamt med andra partifamiljer.

Två svårigheter när det gäller att differentiera partifamiljer är dels det cirkulära i att välja rätt fall. Vilka partier som på förhand antas vara högerpopulistiska kommer att påverka vilka kärnideologiska drag som utmärker dem och därigenom vilken terminologi som är rimlig samt att korrelationen med andra ideologier ofta är hög.

Muddes klassificering syftar till att hantera dessa svårigheter (ibid.: s. 13, 294). Teorin i sig skall här inte prövas utan snarare användas som definition för analysen. Inte heller kommer begreppet ”höger” i högerpopulismen diskuteras, då ordet endast används som beteckning för partifamiljen. En definition är nödvändig för att kunna härleda vad som är typiskt sverigedemokratiska frågor och det är den del av Muddes klassificering som är relevant. Begreppet höger är oberoende av hypotesen att RHP-partiet SD konvergerar med det vänsterorienterade S. Teorin skall användas för att utveckla en analysmodell baserat på en definition av de tre ideologiska kännetecken: nativism, auktoritarianism och populism.

2.4.1 Nativism

Denna ideologiska grundbult kan närmast definieras som en kombination av xenofobi och nationalism där uppfattningen är att stater uteslutande skall befolkas av de infödda medborgarna och att främmande element, både personer och idéer betraktas som ett hot mot den homogena civilisationen. Det centrala är dock alltid den kulturella komponenten i det som definieras som främmande. Avvikande egenskaper från den inhemska monokulturen är till exempel religion, etnicitet eller ras. Vidare anses invandrare från länder med annan kultur eller religion innebära ett hot mot den homogena kulturella identiteten. Detta utgör den mest kärnideologiska komponenten i högerpopulismen. Nativism kan alltså inkludera rasistiska argument men även icke-rasistiska som kulturella och religionsbaserade sådana (Mudde, 2007: s. 18–20).

2.4.2 Auktoritarianism

Termen auktoritarianism har definierats på tämligen olika sätt i flertalet studier. Utifrån den högerpopulistiska ideologin, kan den betraktas i egenskap av en hierarkisk syn på samhället som strängt ordnat där medborgare förväntas respektera samhällets auktoriteter. Kritik mot dessa uppfattas som subversivt samt destruktivt och skall bestraffas hårt. Auktoritarianism innebär även en strikt syn på lag och ordning och en traditionell samhällsmoralism med lydnad och respekt för ledare och samhällets elit. Detta innebär inte per se ett stöd för anti-demokratiskt eller icke-demokratiskt styre men utesluter inte heller densamma (Mudde, 2007: s. 22, 23).

2.4.3 Populism

Begreppet populism skall utifrån Muddes definition förstås i termer av ett ideologiskt särdrag och inte som en politisk inriktning. Mudde beskriver populism som en ”thin-centred ideology” från vilken samhället anses vara delat mellan två homogena och sinsemellan antagonistiska grupper; det rena folket mot den korrupta eliten. De politiska besluten skall utgå från folkets vilja. Detta uttrycks som en demokratisk grundsats där folkets vilja utgör den enskilt viktigaste beståndsdelen och anses överordnat konstitutionella och mänskliga rättigheter (Mudde, 2007: s. 23). Ideologiskt kan populismen definieras utifrån ett betraktelsesätt där samhället och dess medborgare ses som homogent och där folket består av en enhet. Sålunda motsätter sig populismen idéer om etnisk och kulturell pluralism (ibid.: s. 151).

Ett annat sätt att beskriva populism är att göra en distinktion mellan ideologi och strategi. Jens Rydgren skiljer mellan dessa två utgångspunkter där ideologin kännetecknas av uppdelningen mellan det väsensskilda homogena folket och den korrupta eliten medan strategin utgår från en positionering som anti-etablissemang för att skapa distans till övriga partier och framstå som det enda sanna oppositionspartiet. En RHP-strategi är att utmåla de övriga partiernas inbördes konfliktlinjer som falska, att de skillnader som finns endast är skenbara och att de egentligen tillhör samma politiska klass (Rydgren & Widfeldt, 2004: s. 19, 22–23).

2.4.4 Högerpopulismen och ekonomisk-politiska frågor

En dominerande uppfattning om högerpopulistiska partier har varit att de i sitt politiska program är nyliberala. Denna idé avfärdas av Mudde som menar att ekonomi är sekundärt för partitypen och att partierna, i den utsträckning de har ekonomiska program, fokuserar på att genomföra sina tre kärnideologiska positioner: nativism, auktoritarianism och populism, samt att bredda sin väljarbas. Detta rubriceras ”nativistisk ekonomi”, vilket inte representerar någon av de två ytterligheterna socialism eller nyliberalism utan snarare utgör en blandning av båda. Högerpopulister har alltså ett instrumentellt förhållningssätt till ekonomiska frågor där staten och ekonomin i första hand skall tjäna folket (Mudde, 2007: s. 119–120).

2.5 Avfärdad teori

Här introduceras för intersubjektivitetens skull en teori som under skrivprocessen övervägdes att användas men avfärdades till förmån för den teoretiska modell som tidigare presenterats.

2.5.1 Saliency theory

Denna teori utgår från sakfrågeaktualitet där partier antas göra strategiska bedömningar av vilka frågor som väljarna prioriterar och därefter betona dessa i sina valmanifest. Teorin i fråga gör antagandet att partier är röstmaximerande samt att de för att vinna röster kommer att betona de mest prioriterade frågorna av väljarna. Avseende hur partier positionerar sig i valmanifest är den här teorin mindre lämplig. För det första utgår den från att partiets taktiska sakfrågeprioriteringar baseras på externa faktorer. För det andra har Manifesto Projects kodning av valmaterial genomförts på ett sådant sätt att ståndpunkterna snarare mäter hur partier fokuserar på en position inom ett givet policyrum och inte på deras relation till taktiska överväganden. En stor del av koderna är kodade utifrån en positiv eller negativ syn på en viss hållning i en sakfråga (Gemenis, 2013: s. 25).

Denna uppsats fokuserar inte på partiets taktiska positioneringar utan har för avsikt att undersöka och diskutera överlappande positioner och partiernas förändring i policyprofiler. Partier kan i sina valmanifest betona en mångfald av frågor. För den här uppsatsens vidkommande är det dock endast den aspekt av partiets elektorala profileringar baserade på teorier om dessa prioriteringars relation till de underliggande kärnideologierna som kommer att undersökas eftersom de taktiska, icke-ideologiska aspekterna helt enkelt inte är uppsatsens fokus.

3 Metodologi

3.1 Val av metod

En undersökning av förändringar i politiska idéer och policypositioner kan genomföras på olika sätt. De processer genom vilka politiska partier formar sina idéer är komplexa och det är därför bara möjligt att undersöka en delmängd av dessa. Det teoretiska ramverket och analysmodellen i den här uppsatsen baseras delvis på Fagerholms studie och kommer likaledes att genomföras med kvantitativ innehållsanalys. En fördel med metoden är att den redan är prövad med en del av verktyget för analysen, samt att den ger goda möjligheter att undersöka det som uppsatsen intresserar sig för; nämligen det explicita politiska budskapet i texterna.

Vad som är kvantitativt och kvalitativt är föremål för diskussion och skillnaden är mer relativ än absolut. En vanlig distinktion mellan kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys är att den förstnämnda räknar förekomster i textinnehållet och mäter dessa på ett systematiskt och likvärdigt sätt för att kunna jämföra stora mängder text, medan den kvalitativa använder komplexa tolkningar av mindre textmängder för att förstå textens djupare innebörd (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud, 2017: s. 198; Boréus & Kohl 2017: s. 239). Innehållsanalytiska metoder använder ibland både tolkningar och beräkningar av textmaterialet och ofta är båda metodskolorna i viss mån kvantifierande av det empiriska materialet.

I fråga om material, analysenheter och mätpunkter är den här analysen mer att betrakta som kvantitativ, om än med begränsad tidsperiod och med två analysenheter. Detta innebär även att generaliserbarheten blir begränsad. Längre resonemang om detta följer i senare avsnitt. Undersökningen baseras emellertid på ett ganska omfattande textmaterial och beräkningar av frekvenser och förekomster med numeriska värden och förändringar över tid, vilket ytterligare medför att den är mer kvantitativ än kvalitativ. Materialet är manuellt kodat och därmed har den tolkande delen av textmaterialet genomförts. Dock kommer det för uppsatsens specifika räkning göras en deduktiv härledning av vilka koder som skall ingå i analysen, vilket får anses vara en kvalitativ aspekt av den kvantitativa analysen.

3.1.1 Metodologiska avvägningar

En alternativ strategi hade varit att med tolkande metod – exempelvis idéanalys – studera utvecklingen av partiernas positioner. En sådan analys hade dykt djupare i texterna för att förstå mer komplexa fenomen som kärnideologi och implicit textinnehåll. Detta är rimligt, då partier kan prioritera samma frågor i lika hög grad, men av olika skäl. Två partier som betonar samma frågor lika mycket mängdmässigt har inte nödvändigtvis samma ståndpunkter. I de fallen är det förmodligen helt enkelt på grund av ideologiska skillnader partierna emellan.

Anledningen att ett sådant förfarande avfärdas är dels att den modell uppsatsen delvis utgår från har prövats på redan kodat material, och dels att det undersökta innehållet inte uttrycker komplexa ideologiska relationer utan sakpolitisk konvergens som definieras med utgångspunkt i det kärnideologiska. Materialet är även kodat på ett sådant sätt att det i tillräcklig utsträckning går att konstruera en modell som kan operationaliseras till att undersöka det uppsatsen har som syfte att undersöka.

En alternativ modell till den dikotoma av endast RHP-frågor är att konstruera en sociokulturell dimension av typen: GAL-TAN eller progressiv-konservativ. En fördel är att analysen kan omfatta en större bredd av frågor än endast Sverigedemokraternas. Partier kan betona en rad olika sakfrågor i sina manifest och en modell som enbart ger utslag på sådant som är typiskt för Sverigedemokraterna är mindre användbar för att studera förändringar av breda politiska program.

Dock hade en sådan modell varit problematisk av andra skäl: för det första fångar den inte upp nischpartiteorin på ett tillfredsställande sätt eftersom teorin förutsätter att dessa partier väljer att just betona endast sina säregna frågor på bekostnad av ekonomisk-politiska frågor, varpå mainstreampartier antar olika strategier för att bemöta deras profilering. För det andra finns det empiriska skäl att anta att partikonkurrens i högre grad yttrar sig genom att partier positionerar sig mellan två kontraster på icke-ekonomiska dimensioner, snarare än att betona särskilda sakfrågor baserat på deras aktualitet, vilket innebär att GAL-TAN eller progressiv-konservativ blir mindre lämpligt att använda med denna metod (Gemenis, 2013: s. 25–26). Därför kommer just den här modellen att anpassas för att renodla RHP-dimensionen till att endast innefatta det som utmärker just RHP-ideologi.

3.2 Val av material

Empirin för studien utgörs av kodade valmanifest från Manifesto Projects databas. Eftersom valmanifest är externa dokument som riktar sig till väljare är de formulerade för att på ett tydligt sätt förmedla partiernas olika ståndpunkter i politiska sakfrågor. Varje dokument är kodat enligt ett specifikt kodschema, uppdelat i 56 kategorier där kodningen skett genom att en uttolkare gör en lingvistisk analys av kvasisatser. En kvasisats utgör den minsta betydelsebärande delen av en mening och uttrycks som antingen stöd för eller mot en viss politisk uppfattning. Varje sakfråga som koden representerar räknas som andelen av det totala antalet kvasisatser i manifestet (Volkens, et al 2018: s. 7).

Partiers valmanifest betraktas allmänt inom den statsvetenskapliga forskningen som bland de mest tillförlitliga mått på partiers positioner i sakfrågor och ideologi och korrelerar starkt med mått som expert-, elit- och massenkäter (Volkens, 2007: s. 109).

Valmanifest väljs istället för principprogram då dessa är externa dokument som riktar sig till väljare och uttrycker partiers positioner vid en viss tidpunkt medan principprogram i högre grad är interna dokument framtagna för att befästa ståndpunkter över ett längre tidsspann. (Mudde, 2007: s. 40).

3.2.1 Mätperiod

Analysen kommer att omfatta valmanifest inför valen 2010, 2014 och 2018; totalt sex valmanifest. Detta dels av utrymmesskäl och dels för att kodningen för Sverigedemokraterna endast omfattar dessa tre val. Sverigedemokraterna stod inför valet 2010 utanför riksdagen då valmanifestet skrevs. Därmed går det att jämföra partiet som gick till val som icke-riksdagsparti med partiet som riksdagsparti vilket är en relevant referenspunkt.

För uppsatsens räkning bedöms det tillgängliga materialet vara fullgott, det vill säga för att undersöka de förändringar som skett sedan Sverigedemokraterna fick parlamentarisk representation. Partiet har som riksdagsparti dels vuxit till att inneha ett långt större väljarstöd än tidigare och har under mätperioden vunnit framgångar bland väljare inom arbetarklassen. Därmed blir det relevant som jämförelseobjekt med Socialdemokraterna under mätperioden.

Uppsatsens intressesfär är skärningspunkten mellan Sverigedemokraternas och Socialdemokraternas policyförskjutning under deras gemensamma tid som riksdagsparti vilket gör mätperioden fullt tillräcklig. Den teoretiska utgångspunkten för analysen är således avhängig av att Sverigedemokraterna innehar parlamentarisk representation. Socialdemokraterna verkar under samma tid i riksdagen varför en jämförelse mellan dessa under samma period är möjlig.

3.2.2 Begränsningar

Mätperioden 2010–2018 är som redan nämnts relativt kort för en kvantitativ innehållsanalys. Ambitionen är dock inte att kunna nå statistisk säkerhet på populationsnivå utan snarare beskriva ett specifikt fenomen i närtid. Det är emellertid svårt att dra några slutsatser om förändringar i ideologi och position har skett på lång sikt och om förändringar skett i partisystemet. Dock ingår samtliga valmanifest för Sverigedemokraterna som riksdagsparti och ett som icke riksdagsparti för referens i analysen. Resultatet kan därmed visa en förändring på kort sikt i generella termer för Sverigedemokraterna.

Vad gäller Socialdemokraterna är mätperioden mycket kort och ger en begränsad bild av deras övergripande utveckling sedan mätningarna påbörjades. Mätperioden är trots allt relevant då den här uppsatsen specifikt undersöker utvecklingen med både Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna som riksdagspartier. De förändringar som sker är att betrakta som förändringar i närtid. Detta innebär inte att förändringarna är betydelselösa. Om de är av tillräckligt stor magnitud och en snabb förskjutning sker mellan till exempel två val, finns det skäl att anta att det uppstått en positionsförflyttning i sakfrågor och eventuellt ideologi. Ifall så betydande förändringar inträffar mellan två val kan det efter den här studien finnas skäl att med andra metoder närmare studera om det föreligger ett kausalt samband, vilket denna studie gladeligen lämnar över till hugade läsare.

En annan begränsning med det empiriska materialet är att det, då det bara är två partier i Sverige som undersöks, endast är möjligt att dra slutsatser baserat på detta; alltså kan slutsatsen i princip endast uttala sig om just SAP:s relation till just SD. För att kunna uttala sig om dynamiken mellan partier på generell nivå, ideologierna som sådana emellan, bör fler partier ingå i analysen.

3.3 Validitet och reliabilitet

Här är målet att uppnå god begreppsvaliditet avseende RHP-ideologi. Problem som kan uppstå med förfarandet är att uttalanden eller stöd för eller emot en viss policyfråga även ingår i andra ideologier. Då blir dimensionen inte en strikt högerpopulistisk dimension. Således görs en skarp avgränsning genom följande:

- En intensiv konceptualisering av det som utgör huvuddragen av särarten hos högerpopulismen.
- Operationella indikatorer som bygger på för eller emot vilket placerar uttalandena i en position i ett slutet policyrum.
- Skapandet av ett kontinuum där varje ytterlighet representerar förhållandet mellan båda polerna.

Eventuella reliabilitetsproblem med höger-vänster-skalan betraktas som små eftersom den har applicerats på ett betydligt större datamaterial och även genomgått reliabilitetstest (Fagerholm, 2013: s. 546).

Fördelen med att använda en redan existerande definition av höger-vänster-skalan är att den redan prövats. Detta ger förutsättningar för god begreppsvaliditet eftersom denna studie använder samma typ av material och analysmetod (Esaiasson et al, 2017: s. 61). Validitetsproblem som kan uppstå med redan analyserat textmaterial där det inte går att påverka tolkningen bedöms även vara mindre eftersom kodningen och materialet är särskilt anpassat för analys av ideologiska och sakpolitiska förändringar.

Eventuella bekymmer med interkodarreliabilitet, där olika kodare har tolkat de olika manifesten har kontrollerats. Valmanifestet från 2010 kodades av en annan kodare än manifesten för 2014 och 2018. Den möjliga interkodareffekten är dock likadan för båda analysenheterna. Samma kodare har genomfört uttolkningen för både Socialdemokraternas och Sverigedemokraternas manifest för samtliga valår. Effekten som kan uppstå till följd av olika kodare av texterna för 2010 som för 2014 och 2018 kan, allt annat lika, anses vara samma för båda partierna varvid bedömningen görs att en jämförelse ändå är möjlig (Boréus & Kohl, 2018. s. 64–65). Interkodarreliabiliteten av varje valmanifest är vidare testad av Manifesto Projects och visar medelhög till hög reliabilitet (Volkens, et al 2018: s. 5).

Ett annat problem är risken för korrelation mellan höger-vänster- och RHP-frågor. Vissa koder för den senare kan ge uttryck för sådant som enligt andra modeller kategoriseras som höger-vänster-frågor. Detta har dock marginell betydelse eftersom högerpopulism utgår från en intensiv väletablerad klassificering för att studien i största möjliga mån skall isolera just RHP-policy. Ramverkets mål är att transparent jämföra Sverigedemokraternas partiidentitet och positionering över tid med Socialdemokraternas med tydlig distinktion mellan vad ramverket anser vara ekonomisk-politiskt visavi RHP-politiskt.

Ett problem som kan uppstå med textanalytiska metoder är svårigheten att förmedla hur uttolkaren kommit fram till en viss tolkning. Den metodologiska aspekten är emellertid betydligt mindre problematisk. Det här fallet utgår från en beprövad metod där materialet är tolkat av professionella kodare. Vidare är denna studies analysverktyg för policyförändring matematiskt framtagen. Reproducerbarheten i själva analysen bedöms därmed vara god.

3.4 Analysverktyg

Det finns i huvudsak två verktyg som används för att mäta policyposition: *den ena* bygger på differensen mellan polerna där stöd för en viss ståndpunkt i procenttal subtraheras från andelen av stöd för motsatt ståndpunkt i samma fråga. *Den andra metoden* fokuserar på det relativa förhållandet mellan polerna genom att differensen av polerna divideras med deras summa vilket ger ett tal mellan -1 och 1. Detta skapar därmed en policy-dimensionalitet (Fagerholm, 2013: s. 544; Kim & Fording, 2003: s. 97–98). Eftersom policy-dimensioner är det som är av intresse för analysen och inte endast sakfrågeaktualitet och prioriteringar av en åsikt över en annan, är den senare metoden lämplig.

Analysmodellen för denna uppsats konstrueras på två sätt: Först summeras de koder som representerar positioner i sakfrågor som uttrycker stöd för socialism och liberalism. I fallet högerpopulism undersöks positionen för eller emot i de berörda frågorna. Sedan undersöks hur partierna förändras på ett tvådimensionellt kontinuum. För RHP-dimensionen kommer summan av varje uttalande *för* en viss ståndpunkt i en policyfråga ställas mot andelen kvasimeningar i hela texten som beskriver *motsatsen* till samma åsikt. Vänster-höger-dimensionen baseras på socioekonomiska frågor relaterade till socialism och nyliberalism och bygger på Fagerholms modell. RHP-dimensionen förstås vara dikotom och bygger på en beräkning av varje profilfråga där stöd för en uppfattning i en specifik fråga placerar uttalandet i den ena ytterligheten och stöd för motsatt uppfattning i den andra ytterligheten.

Genom att skapa polariserade definitioner för att analysera ståndpunkter i varje policyfråga och därefter ställa dessa ytterligheter mot varandra kan ett tvådimensionellt kontinuum utvecklas. Formeln ser ut som följer:

$$S = (P_1 - P_2) / (P_1 + P_2)$$

Där skalan (S) utgör differensen av de två polerna (P_1 och P_2), som representerar summan av samtliga uttalanden som ger uttryck för stöd åt båda hållen i täljaren dividerat med summan av de båda polerna i nämnaren. Analysen kommer att presenteras på två sätt:

1. Tabeller med samtliga koder för varje sakfråga i varje dimension samt den procentuella andelen som varje sakfråga utgör av den totala textmängden under mätperioden. Denna del av undersökningen knyter an till partiernas policyförflyttningar och om teorin om hur nischpartier och mainstreampartier samverkar

2. Analysenheterna kommer att placeras på ett kontinuum i ett tvådimensionellt policyrum som representerar en socioekonomisk- och en RHP-dimension för att undersöka hur partierna förflyttar sig under mätperioden. Detta presenteras på samma rutnät för bästa möjlighet att jämföra.

3.5 Operationalisering

De valda indikatorerna för den socioekonomiska skalan bygger på Fagerholms analysmodell (Fagerholm, 2013: s. 544) och är konstruerad för att endast mäta positioner inom höger-vänster-dimensionen *socialism kontra nyliberalism* vilket relaterar till policyståndpunkter som tillhör klassiska arbetarfrågor och nyliberala frågor. Den socioekonomiska skalan utelämnar vissa variabler men det är en avvägning som görs för att renodla det som betecknar den ekonomisk-politiska-frågevärlden som relaterar till traditionell socialdemokrati och nyliberalism (ibid.). Andra koder som betecknar vänster-höger-politik utelämnas då de bedöms sakna relevans för den del av socialdemokrati som undersöks.

Relevanta politiska ståndpunkter härleds från den teoretiska diskussionen om Socialdemokraternas och nyliberalismens ideologiska kärna. Koderna som används för operationaliseringen av teorin är hämtade från Manifesto Projects databas med kodade valmanifest. Indikatorerna som betecknar RHP-frågor är utvalda för att ge utslag i analysen på sådant vis att varje kod som visar uttryck för högerpopulistisk profil motsvaras av en kontrast som visar uttryck för motsatsen. En del av de koder som ingår i RHP-dimensionen är sådant som traditionellt betraktats som vänster-höger-frågor (Franzmann & Kaiser, 2006: s. 179–180). De är likväl relevanta för modellen då de tillhör icke-ekonomiska frågor samt att de ingår i konceptualiseringen av radikal högerpopulism, vilket även knyter an till teorin om nischpartier. Exempelvis skall *Per104 - militär positivt*, trots att det kan betraktas som en höger-vänster-fråga, därmed analyseras som en del av konceptualiseringen av RHP (ibid.).

Utifrån den teoretiska genomgången av den högerpopulistiska ideologin i föregående kapitel görs en operationalisering av begreppen *nativism*, *auktoritarianism* och *populism*. En del variabler i det kodade materialet kan innehålla relevant information för att konstruera en RHP-profil men eftersom modellen bygger på antagandet av dikotomin *full högerpopulism kontra avsaknaden därav* och positionsförflyttning mellan de två polerna, i kombination med faktumet att de övriga variablerna har tveksam validitet så utelämnas dessa. Mot bakgrund av resonemanget ovan och den teoretiska genomgången av ideologierna utförs följande operationalisering:

3.5.1 Operationella indikatorer

Socioekonomisk dimension

Nyliberalism (Socioecon_N)

Teoretisk definition	Operationell definition
Föredrar en mindre och mer effektiv stat och förvaltning	Ökad effektivitet inom stat och förvaltning: positiv (per303)
Stöd för marknadsekonomi och fri äganderätt	Fri marknadsekonomi: positiv (per401)
Strävar efter att uppmuntra entreprenörskap, privatiseringar och avregleringar	Incitament. Stöd för företag: positiv (per402)
Stöder frihandel och motsätter sig protektionism	Protektionism: negativ (per407)
Förespråkar minskning av budgetunderskott samt sparsamhet och nedskärningar vid kriser	Economic orthodoxy: positiv (per414)
Motsätter sig en omfattande och paternalistisk välfärdsstat	Begränsning av välfärdsstaten: positiv (per505)
Eftersträvar begränsat fackligt inflytande	Arbetarrörelse och fackföreningar: negativ (per702)

Tabell 1 (Fagerholm, 2013: s. 545)

Socialism (Socioecon_S)

Teoretisk definition	Operationell definition
Förespråkar en reglerad, social marknadsekonomi	Reglerad marknad: positiv (per403)
Föredrar politisk kontroll av ekonomin	Kontrollerad ekonomi: positiv (per412)
Föredrar (av indikativ art) ekonomisk planering	Ekonomisk planering: positiv (per404)
Statligt ägande är till viss del acceptabelt eller till och med önskvärt	Nationalisering: positiv (per413)
Förordar omfördelning av tillgångar och minskning av klasskillnader	Social rättvisa: positiv (per503)
Strävar efter att upprätthålla eller expandera statligt finansierade välfärdstjänster	Expansion av välfärdsstaten: positiv (per504)
Stöder arbetarrörelsen och samverkan med fackföreningar	Arbetarrörelse och fackföreningar: positiv (per701)

Tabell 2 (Fagerholm, 2013: s. 545)

Högerpopulistisk dimension

RHP_{PN}	
Teoretisk definition	Operationell definition
Förespråkar en starkt försvarsmakt och skydd av landets territorium	Militär: positiv (per104) Militär: negativ (per105)
Strävar efter ökat nationellt självbestämmande och suveränitet	Internationalism: negativ (per109) Internationalism: positiv (per107)
Motsätter sig överstatliga samarbeten och att förflytta mer av den politiska makten från medborgare till elit	Europeiska unionen: negativ (per110) Europeiska unionen: positiv (per108)
Stöd för upprätthållande av den kulturella identiteten och nationalstaten	Nationellt levnadssätt (nationalism): positiv (per601) Nationellt levnadssätt: negativ (per602)
Förespråkar en strikt samhällsmoralism och respekt för auktoriteter	Traditionell moral: positiv (per603) Traditionell moral: negativ (per604)
Förordar en sträng lag och ordning och hårda straff	Lag och ordning: positiv (per605) Lag och ordning: negativ (per605.2)
Eftersträvar en stat med en homogen befolkning och inhemsk kultur utan påverkan från främmande element	Mångkultur: negativ (per608) Mångkultur: positiv (per607)

Tabell 3 (Manifesto Projects, 2018)

Från tabellerna erhålles:

$$Socioecon_{SN} = (Socioecon_N - Socioecon_S) / (Socioecon_N + Socioecon_S)$$

$$RHP_{PN} = (RHP_{POS} - RHP_{NEG}) / (RHP_{POS} + RHP_{NEG})$$

där positionerna på skalorna indikerar:

1 = full nyliberalism eller full RHP, 0 = neutral policyposition och -1 = full socialism eller ingen RHP. Detta i ett rutnät där -1 på X-axeln är mest vänster och +1 är mest höger och -1 på Y-axeln är minst RHP och +1 är mest RHP.

4 Resultat

4.1 Resultat av analys

Här följer resultattabeller enligt operationaliseringen. Varje kod svarar mot hur stor del av innehållet i valmanifestet som utgörs av positionen i den frågan. Siffran uttrycker den procentuella andelen kvasisatser av det totala antalet i hela valmanifestet. Samtliga siffror är i procenttal avrundat till närmaste hundratal. Siffran noll betyder att den policy som koden svarar mot inte förekommer alls i textmaterialet. För en lista med samtliga koder som ingår i materialet se appendix.

Socialdemokraterna			
Socioekonomisk profil			
Kodning	2010	2014	2018
Socioecon_N			
Per303	0	1,11	0,65
Per401	0	0,37	0
Per402	3,55	2,58	1,94
Per407	0	0	0,65
Per414	0	0	0
Per505	0	0	0
Per702	0,36	0	0
Socioecon_S			
Per403	1,06	0,18	0,65
Per404	2,13	1,66	0
Per412	0	0	0
Per413	0	0,18	0
Per503	14,18	6,45	6,13
Per504	25,89	19,90	16,13
Per701	3,90	17,50	11,61
Total andel	51,07	49,93	37,76
Socioecon_N	3,91	4,06	3,24
Socioecon_S	47,16	45,87	34,52
Socioecon_{SN}	-0,85	-0,84	-0,83

Socialdemokraterna			
Högerpopulistisk profil			
Kodning	2010	2014	2018
RHP_{POS}			
Per104	0	0,92	4,19
Per109	0	0	0,97
Per110	0	0	0
Per601	0	0,18	2,58
Per603	0,36	0	0
Per605	1,42	2,95	14,52
Per608	0	0	2,26
RHP_{NEG}			
Per105	0,36	0,92	0,32
Per107	0,71	3,50	3,87
Per108	0	0,74	2,58
Per602	0	0,74	0
Per604	0	0	0,32
Per605.2	0	0	0
Per607	0	0	0,323
Total andel	2,85	9,95	31,93
RHP_{POS}	1,78	4,05	24,52
RHP_{NEG}	1,07	5,90	7,41
RHP_{PN}	0,25	-0,19	0,54

Sverigedemokraterna			
Socioekonomisk profil			
Kodning	2010	2014	2018
Socioecon_N			
Per303	0,49	0	1,63
Per401	0,49	0,95	0,47
Per402	5,88	2,53	0,47
Per407	0	0	0,47
Per414	0	0	0
Per505	0	1,27	0,93
Per702	1,47	0	0
Socioecon_S			
Per403	0	0	0,23
Per404	0	0	0
Per412	0	0	0
Per413	0	0	0
Per503	1,47	3,80	4,20
Per504	13,73	16,46	16,08
Per701	0	8,54	7,69
Total andel	23,53	33,55	32,17
Socioecon_N	8,33	4,75	3,97
Socioecon_S	15,20	28,80	28,20
Socioecon_{SN}	-0,29	-0,72	-0,75

Sverigedemokraterna			
Högerpopulistisk profil			
Kodning	2010	2014	2018
RHP_{POS}			
Per104	4,41	3,80	4,20
Per109	0	2,85	0,47
Per110	4,41	2,53	3,03
Per601	12,26	9,81	8,39
Per603	4,90	0,95	1,87
Per605	8,82	7,60	10,02
Per608	7,35	4,11	2,56
RHP_{NEG}			
Per105	0,49	0	0
Per107	2,94	5,70	7,93
Per108	0	0	0
Per602	0	0	0
Per604	0	0	0,23
Per605.2	0	0	0
Per607	0	0,63	0
Total andel	45,58	37,98	38,70
RHP_{POS}	42,15	31,65	30,54
RHP_{NEG}	3,43	6,33	8,16
RHP_{PN}	0,85	0,67	0,58

4.1.1 Resultat Socialdemokraterna

Socialdemokraterna hade inför valen 2010 och 2014 i sina manifest ett starkt fokus på socioekonomiska frågor. I valet 2010 representerade de frågor som av denna uppsats förstås ingå i den kategorin mer än hälften av deras samlade textmaterial. Inför valet 2018 minskade detta med drygt 13 procentenheter samtidigt som SAP ökade sitt fokus på RHP-frågor med nästan 29 procentenheter.

Förflyttningen består i hög grad i att en större andel av texten betonar lag och ordning som något positivt. Denna förändring sker parallellt med SD:s ökande valresultat. Förändringen sker dock på båda sidor. Sakfrågeskiftet indikerar att de bemöter Sverigedemokraternas framgångar men att de även ökar motståndet mot deras frågor.

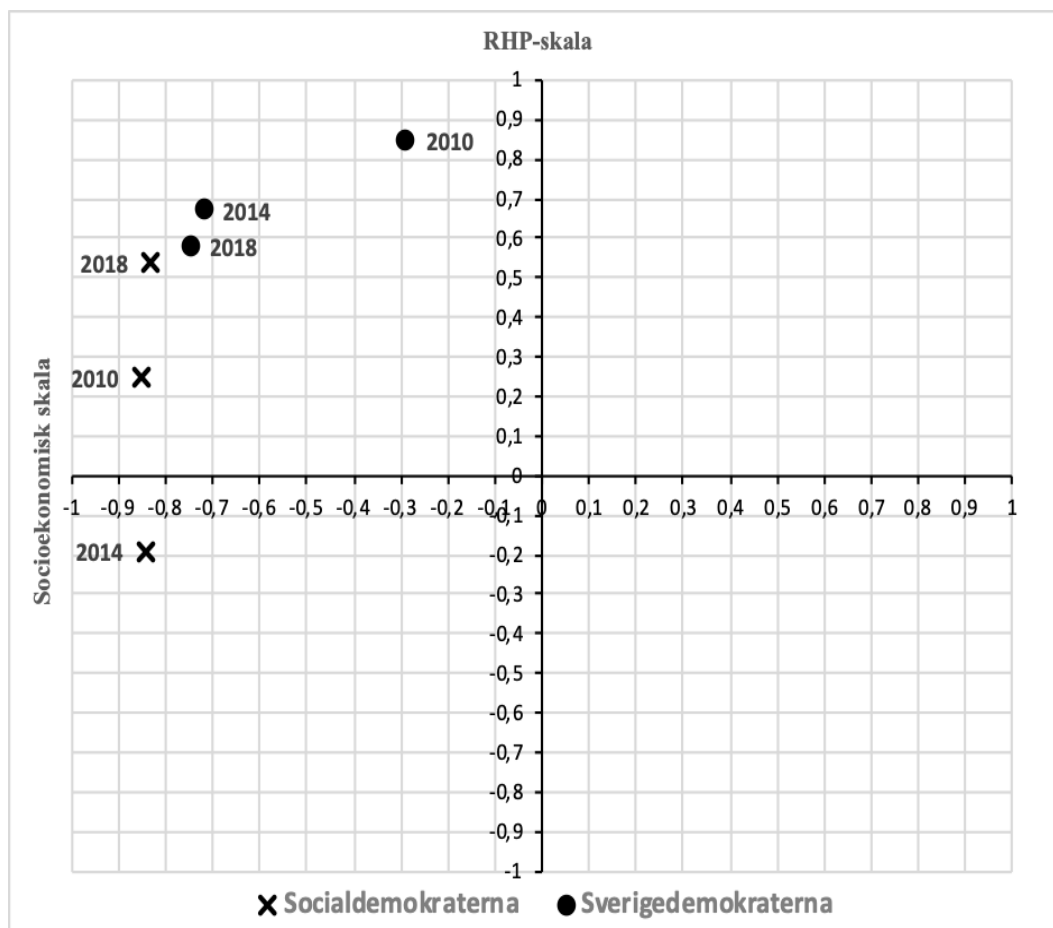
Socialdemokraterna skiftar i profil på RHP-skalan men håller sig under perioden dock stabilt på vänster-höger-skalan där de placerar sig starkt till vänster. En förklaring kan vara att de i konkurrensen om arbetarväljarna talar väl om välfärden (vilket kan betraktas som vänster) och mer RHP-betonat om invandring och integration, samt kvantitativt mer om det senare. Ökningen är markant mellan 2014 och 2018 där SAP ökar sitt fokus på RHP-frågor med drygt 20 procentenheter. Av dessa står lag och ordning för den största ökningen.

4.1.2 Resultat Sverigedemokraterna

Från tabellerna går det att urskilja förändringar som ger stöd åt hypotesen att Sverigedemokraterna har förändrats till att mindre betona RHP-frågor till förmån för att prioritera socioekonomiska frågor. Skiftet antyder dessutom en tydlig vänsterförskjutning i åsikterna som ges uttryck för. Förändringarna är gradvisa och SD fokuserar fortfarande mer på RHP-frågor än på ekonomisk-politiska frågor. Riktningen för partiet i sin väljarprofilering är dock tydlig. Den största minskningen har skett i betoningen av traditionell moral som något positivt vilket faller inom den auktoritativa delen av partiets ideologi.

Att partiet fortfarande i hög grad betonar sina typiska frågor är inte oväntat men förändringarna som sker skall betraktas utifrån en graderad skala. Från tabellen med socioekonomiska frågor framträder att SD inte uttalar övervägande stöd för någon policyfråga relaterad till nyliberalism. Inför riksdagsvalet 2010 uttryckte de sig mer nyliberalt men endast substantiellt i frågor relaterade till företagande och entreprenörskap. En övervägande andel av deras ekonomisk-politiska kvasisatser betonar välfärdsfrågor med stöd för en expansion av den offentligt finansierade välfärdsmodellen och stöd för arbetarklassen. Den största förändringen ligger i hur just arbetare nämns. Inför valet 2010 uttryckte de sig sammantaget svagt negativt om arbetargrupper. Detta förändrades starkt inför valet 2014 och 2018 då partiet relativt starkt nämnde arbetarväljare i positiva termer. SD uttrycker även jämlikhet som något positivt vilket ger stöd åt hypotesen att de profilerar sig mer åt socialdemokratiskt håll.

En avgörande detalj är att de breddat sitt politiska program i valmanifestet till att omfatta en större andel profilering i socioekonomiska frågor och att ökningen har skett uteslutande med fokus på vänsterfrågor medan deras uttryck i högerfrågor även minskat. Den största skillnaden uppstår mellan 2010 och 2014 då partiet blev representerat i riksdagen. Förskjutningen i policyfrågor på den här skalan innebär att partiets relativa fokus på RHP-frågor gör att de utvecklas från att 2010 befinna sig längre upp på RHP-skalan än vänster på vänster-höger-skalan till det motsatta år 2018. Profilen antyder att de åtminstone i sitt elektorala budskap tonar ner sitt fokus på RHP-frågor och alltmer efterliknar Socialdemokraterna i profilering.

4.1.3 Policyrum

Under mätperioden skiftar Socialdemokraternas profil på RHP-skalan från positiv till svagt negativ till klart positiv medan deras placering på den socioekonomiska skalan förblir nästan oförändrad. Socialdemokraterna betonar inte arbetarfrågor i mindre relativ utsträckning och flyttar inte heller sina positioner på vänster-högerdimensionen utan detta sker endast i RHP-frågor. Detta ger stöd åt att det sker en gradvis anpassning till Sverigedemokraternas profil i deras kärnfrågor med en uttalad vänsterprofil vilket är förväntat.

Deras förskjutning är kraftig. I figuren syns det tydligt att SAP antar en svag position för RHP-politik 2010 och avvisande 2014 men att de 2018 ackommoderar en tydlig RHP-profil. Socialdemokraterna profilerar sig därmed på liknande sätt medan SD profilerar sig mindre radikalt på RHP-skalan och mer åt vänster. Sverigedemokraternas förändringar är dessutom betydligt mer genomgripande. Deras första mandatperiod i riksdagen förändrade hur partiet profilerade sig mot väljarna. Från att i valmanifestet 2010 haft en mycket stark RHP-profil har det 2014 och 2018 skett en avradikalisering.

När partiernas policypositioner placeras på ett kontinuum syns det tydligt att de har närmat sig varandra. SD hade som icke-riksdagsparti en klart mer radikal profil och stod närmare mitten än 2014 och 2018. Socialdemokraterna har skiftat mellan minus och plussidan på RHP-dimensionen men 2018 befinner sig båda mycket nära

varandra i profiler. SD har enligt modellen utvecklats mot att ha en starkare vänsterprofil och en svagare RHP-profil. Partiernas förskjutningar har skett vid alla mätpunkter, och 2018 hade de relativt lika profiler i termer av varandras respektive kärnfrågor.

5 Diskussion och slutsats

Resultaten av analysen visar att det i närtid finns en viss policyöverlappning mellan SAP och SD. Det visar också att höger-vänster-frågor är relevanta i partikonkurrensen, inte minst genom Sverigedemokraternas ökade fokus på frågorna. Det finns även en samstämmighet i att ingetdera av partierna belyser nyliberal ekonomisk politik utan båda driver istället traditionell välfärdspolitik. Huruvida välfärden är en valensfråga där alla partier har liknande uppfattning går inte att uttala sig om utifrån den här studien men Sverigedemokraternas riktning som riksdagsparti går i ekonomisk-politiska frågor uteslutande åt vänster.

SD är i grund och botten ett nischparti som försöker bli ett mainstreamparti genom att prioritera klassiska vänster-höger-frågor och röra sig mot klassisk socialdemokrati. Att de hela tiden befinner sig mer åt höger i föregående val innebär att riktningen i deras policyprofilering mellan varje manifest varit åt vänster.

För att återkoppla till den teoretiska definitionen av ideologiska kännetecken: Denna SD-strategi rimmar väl med den traditionella socialdemokratins tydliga ideologiska överlappning med det som idag kommer till uttryck som nativistisk välfärdssyn. Detta då klassisk socialdemokratisk välfärdspolitik går hand i hand med den sortens restriktiva migrationspolitik som idag förespråkas av Sverigedemokraterna. SAP och SD har antagit varandras kärnfrågor och gjort mycket begränsade avkall på sina *egna* dito, vilket tyder på en konvergens mellan socialdemokrati och RHP-politik. Skillnaderna vad gäller SD är dock relativt små och det numeriska resultatet visar att de har fortsatt starkt fokus på sina kärnfrågor. De kan enligt tidigare definition därmed även fortsatt betraktas som ett nischparti.

Det är dock svårt att dra några slutsatser om huruvida det är en långsiktig trend att SD håller på att bli mainstreamparti. Multipla faktorer som partiledarbyten, valresultat, väljarsympatier, samhällsförändringar och allmän utveckling i det svenska partisystemet, då i termer av koalitionsbildande och blockpolitik påverkar den framtida utvecklingen. Att SD har utvecklats till att mer belysa socioekonomiska frågor frångår teorin om hur nischpartier betar sig. Att de sedan förflyttas till vänster i riktning *mot* socialism och *från* högerpopulism kan förstås som tecken på en utveckling mot att bli ett mainstreamparti.

Resultatet av analysen visar även att det finns positionsförflyttningar i policyrum som innebär en överlappning mellan partierna. Det tyder på ett samspel mellan Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna som inte tidigare undersökts i forskningen om mainstreampartier och nischpartier. Sverigedemokraterna ger dessutom stöd åt fler socialdemokratiska frågor än nyliberala frågor vilket ger stöd åt att de i sitt elektoral budskap är mer att betrakta som ett arbetareparti än ett nyliberalt högerparti.

5.1.1 Sverigedemokraterna – ett arbetareparti med nischprofil?

Förändringarna i Sverigedemokraternas profil gentemot väljarna ger stöd åt hypotesen att de i sin utveckling profilerar sig som ett parti för arbetare. Den tydliga förskjutningen åt vänster, ett bredare program med större fokus på ekonomisk politik och välfärdsfrågor samt en minskning av deras högerpopulistiska profilfrågor är tecken som talar för en riktning mot mer av ett mainstreamparti än ett nischparti.

Sverigedemokraterna har tydligt förändrat sin policy mot att i högre grad betona socioekonomiska frågor och relativt sett nedprioritera RHP-frågor. Den relativa frekvensen av deras nischfrågor mot socioekonomiska frågor minskar vilket är ett tecken på lägre grad av nisch och större politisk bredd. Det betyder inte att SD helt har upphört vara ett nischparti utan snarare att nisch är en gradfråga.

För Socialdemokraternas del är utvecklingen motsatt. De har förflyttat fokus när det kommer till frågor relaterade till RHP för att mer betona dessa istället för sina traditionella frågor. Detta följer väl mönstret för hur mainstreampartier bemöter nischpartier. Det som avviker är att Socialdemokraterna gör avkall på hur mycket de betonar sina egna frågor. Detta ger stöd åt hypotesen att det har skett en förskjutning där partierna närmar sig varandra.

Det som utmärker SD:s förändring från renodlat nischparti är dels att de har blivit mer pluralistiska i sin policyprofil och dels att det skett en förändring i vilka frågor de prioriterar. Förskjutningen ger stöd åt hypotesen att partiet rör sig från att vara nischparti till att mer efterlikna ett mainstreamparti och att de närmar sig Socialdemokraterna vilka enligt samma teori positionerar sig genom att ackommodera Sverigedemokraternas frågor under perioden. Dock är det svårt att avgöra om de gör den här positioneringen för att bemöta Sverigedemokraternas politiska agenda eller om det är en reaktion på deras väljares prioriteringar. Analysen tar i det här avseendet inte hänsyn till sakfrågornas aktualitet.

5.1.2 SAP och SD – två sidor av samma mynt?

Socialdemokraterna har fortfarande en tydlig vänsterprofil. Som arbetarrörelsens politiska gren, med ideologisk relation till socialismen bär de med sig ett sådant arv även in i nutiden. Sverigedemokraterna har en mer kontroversiell historia i svensk politik.

Dock är det värt att diskutera vilka gemensamma ideologiska nämnare som Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna delar. I Cas Muddes conceptualisering av högerpopulism betonas den nativistiska kärnan som utgångspunkt för övriga RHP-ståndpunkter. Ställningstaganden i politiska frågor som rör ekonomisk politik är sekundära då den ekonomiska politiken endast syftar till att genomföra den nativistiska ideologin, där välfärden bara ska tillfalla den egna nationens medlemmar. Men vad har Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna gemensamt i sina ideologier? Jonas Hinnfors diskuterar till exempel i sin artikel om den socialdemokratiska ideologin som välfärdsparti och skyddare av den svenska modellen. Socialdemokraterna har historiskt fört en restriktiv migrationspolitik

med förevändningen att en alltför generös invandring skulle utarma välfärden. Välfärdsmodellen kräver att dem som utnyttjar den även är med och bidrar till den. Det är ingen överdrift att säga att det är ett socialdemokratiskt credo att välfärden skall kunna nyttjas av alla medborgare därför att den finansieras av dem som arbetar och administreras av de offentliga institutionerna och att den därför är beroende av det samhällskontrakt från vilket alla är med och bidrar. Denna modell har sin grund i synen på solidaritet, svenskhet, folkhemstanken, solidaritet och jämlikhet.

5.1.3 Vidare forskning

Den här uppsatsen har gjort ett försök att utveckla ett analysverktyg som undersöker om svensk socialdemokrati och högerpopulism har utvecklats mot att konvergera mot varandra ideologiskt. Analysverktyget behöver dock testas på en större mängd material över längre tid för att undersöka om den här utvecklingen är generell eller om det endast skett i Sverige. En förhoppning är att modellen även håller för en analys av större datamängder.

Framtida studier bör inrikta sig på om rollen som oppositionsparti påverkar vilka frågor nischpartier samt mainstreampartier belyser och analysera skillnader mellan länder inom olika partifamiljer. Ett vidare forskningsupplägg kan även bestå i att undersöka om fler högerpopulistiska partier har avradikaliserats, samt hur de förändrat sin ekonomiska politik i takt med att de vuxit. Det borde även studeras om den här utvecklingen har skett som ett resultat av en förändring på ett kärnideologiskt plan eller om det endast är en del av en strategi i rollen som ständigt oppositionsparti för att locka väljare genom löften om välfärdspolitik.

En sista intressepunkt för framtiden är en jämförelse mellan Sverigedemokraterna idag och Socialdemokraterna under tidigare tidsperioder genom historien, för att förstå om Socialdemokraternas nutida utveckling är just en utveckling eller egentligen en återgång.

Referenser

- Andersson, J. 2016. The People's Library and the Electronic Workshop: Comparing Swedish and British Social Democracy. *Politics & Society*, 34, 431-460.
- Bale, T., Green-Pedersen, C., Krouwel, A., Luther, K.R. and Sitter, N., 2010. If you can't beat them, join them? Explaining social democratic responses to the challenge from the populist radical right in Western Europe. *Political studies*, 58(3), 410-426.
- Berman, S. 2006. *The primacy of politics: social democracy and the making of Europe's twentieth century*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Boréus, K. & Kohl, S. 2018. Innehållsanalys. I: Boréus, K. & Bergström, G. (eds.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- De Lange, S. L. 2012. New Alliances: Why Mainstream Parties Govern with Radical Right-Wing Populist Parties. *Political Studies*, 60, 899-918.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. E. & Wängnerud, L. 2017. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Stockholm: Wolters Kluwer.
- Fagerholm, A. 2013. Towards a Lighter Shade of Red? Social Democratic Parties and the Rise of Neo-liberalism in Western Europe, 1970–1999. *Perspectives on European Politics and Society*, 14, 538-561.
- Franzmann, S. & Kaiser, A. 2006. Locating Political Parties in Policy Space. *Party Politics*, 12, 163-188.
- Friedman, M. & Friedman, R. D. 1962. *Capitalism and freedom*, Chicago: University of Chicago Press.
- Gemenis, K. 2013. What to Do (and Not to Do) with the Comparative Manifestos Project Data. *Political Studies*, 61, 23-43.
- Giddens, A. & Netlibrary, I. 2000. *The third way. [Elektronisk resurs] the renewal of social democracy*, Polity Press.
- Hayek, F. A. 2013. *Law, Legislation and Liberty: A New Statement of the Liberal Principles of Justice and Political Economy [Elektronisk resurs]*, Routledge.
- Hinnfors, J., Spehar, A. & Bucken-Knapp, G. 2012. The missing factor: why social democracy can lead to restrictive immigration policy. *Journal of European Public Policy*, 19, 585–603.
- Jackson, B. 2013. Social Democracy. I: Stears, M. & Freedon, M. (eds.) *The Oxford handbook of political ideologies*. Oxford University Press.
- Keman, H. 2007. Experts and manifestos: Different sources—Same results for comparative research? *Electoral Studies*, 26, 76-89.
- Kim, H. & Fording, R. C. 2003. Voter ideology in Western democracies: An update. *European Journal of Political Research*, 42, 95-105.
- Locke, J. 1690. *Two treatises of government. [Elektronisk resurs] in the former, the false principles and foundation of Sir Robert Filmer and his followers are detected and overthrown, the latter is an essay concerning the true original, extent, and end of civil government*, Printed for Awnsam Churchill ...
- Meguid, B. M. 2005. Competition between unequals: The role of mainstream party strategy in niche party success. *American Political Science Review*, 99, 347-359.
- Meyer, T.M. and Miller, B., 2015. The niche party concept and its measurement. *Party Politics*, 21(2), 259-271.
- Mudde, C. 2007. *Populist radical right parties in Europe*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Nordenskiöld, T., Anderberg, C. & Mattsson, S. 2019. "SD för första gången ikapp S bland LO-medlemmar". *Expressen*, 22 oktober. [Elektronisk] <https://www.expressen.se/nyheter/sd-for-forsta-gangen-ikapp-s-bland-lo-medlemmar/>. Hämtdatum: 2020-03-15.
- Nozick, R. & Eklöf, M. 2019. *Anarki, stat och utopi*, [Stockholm], Timbro förlag.

- Paterson, W. E. & Thomas, A. H. 1977. Introduction. *I: Paterson, W. E. & Thomas, A. H. (eds.) Social democratic parties in Western Europe*. London: Croom Helm.
- Ryan, A. 1993. Liberalism. I: Goodin, R. E., Pettit, P. & Pogge, T. W. M. (eds.) *A Companion to Contemporary Political Philosophy*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Rydgren, J. & Widfeldt, A. 2004. *Från Le Pen till Pim Fortuyn: populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa*, Stockholm: Liber.
- Socialdemokraterna=Socialdemokraternas webbplats, Valanalys 2018
[Elektronisk] Tillgänglig:
https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d0464084f/1568881613338/valanalys_2018.pdf/. Hämtdatum: 2020-03-15.
- Spoon, J.-J., Hobolt, S. B. & De Vries, C. E. 2014. Going green: Explaining issue competition on the environment. *European Journal of Political Research*, 53, 363-380.
- Tilton, T. A. 1990. *The political theory of Swedish Social Democracy: through the welfare state to socialism*, Oxford: Clarendon press.
- Volgens, A. 2007. Strengths and weaknesses of approaches to measuring policy positions of parties, *Electoral Studies*, 26(1), 108-120.
- Volgens, A., Lehmann, P., Matthieß, T., Merz, N., Regel, S. & Weßels, B. 2018. *The Manifesto Data Collection. Manifesto Project (MRG / CMP / MARPOR)*. [Online]. Berlin: Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB). Available: <https://doi.org/10.25522/manifesto.mpps.2018a> [Accessed].
- Wagner, M. 2011. Defining and measuring niche parties. *Party Politics*, 18, 845-864.

Appendix

Domain 1: External Relations

- 101 Foreign Special Relationships: Positive
- 102 Foreign Special Relationships: Negative
- 103 Anti-Imperialism: Positive
- 103.1 State Centred Anti-Imperialism*
- 103.2 Foreign Financial Influence
- 104 Military: Positive
- 105 Military: Negative
- 106 Peace: Positive
- 107 Internationalism: Positive
- 108 European/LA Integration: Positive
- 109 Internationalism: Negative
- 110 European/LA Integration: Negative

Domain 2: Freedom and Democracy

- 201 Freedom and Human Rights: Positive
- 201.1 Freedom
- 201.2 Human Rights
- 202 Democracy
- 202.1 General: Positive
- 202.2 General: Negative
- 202.3 Representative Democracy: Positive
- 202.4 Direct Democracy: Positive
- 203 Constitutionalism: Positive
- 204 Constitutionalism: Negative

Domain 3: Political System

- 301 Decentralisation: Positive
- 302 Centralisation: Positive
- 303 Governmental and Administrative Efficiency: Positive
- 304 Political Corruption: Negative
- 305 Political Authority: Positive
- 305.1 Political Authority: Party Competence
- 305.2 Political Authority: Personal Competence
- 305.3 Political Authority: Strong government
- 305.4 Pre-Democratic Elites: Positive*
- 305.5 Pre-Democratic Elites: Negative*
- 305.6 Rehabilitation and Compensation

Domain 4: Economy

- 401 Free-Market Economy: Positive
- 402 Incentives: Positive
- 403 Market Regulation: Positive
- 404 Economic Planning: Positive
- 405 Corporatism: Positive
- 406 Protectionism: Positive
- 407 Protectionism: Negative
- 408 Economic Goals
- 409 Keynesian Demand Management: Positive
- 410 Economic Growth

411 Technology and Infrastructure: Positive
 412 Controlled Economy: Positive
 413 Nationalisation: Positive
 414 Economic Orthodoxy: Positive
 415 Marxist Analysis: Positive
 416 Anti-Growth Economy: Positive
416.1 Anti-Growth Economy: Positive
 416.2 Sustainability: Positive
Domain 5: Welfare and Quality of Life
 501 Environmental Protection: Positive
 502 Culture: Positive
 503 Equality: Positive
 504 Welfare State Expansion
 505 Welfare State Limitation
 506 Education Expansion
 507 Education Limitation
Domain 6: Fabric of Society
 601 National Way of Life: Positive
 601.1 General
601.2 Immigration: Negative
 602 National Way of Life: Negative
 602.1 General
602.2 Immigration: Positive
 603 Traditional Morality: Positive
 604 Traditional Morality: Negative
 605 Law and Order
 605.1 Law and Order: Positive
 605.2 Law and Order: Negative
 606 Civic Mindedness: Positive
 606.1 General
606.2 Bottom-Up Activism
 607 Multiculturalism: Positive
 607.1 General
607.2 Immigrant Integration: Diversity 607.3 Indigenous rights: Positive
 608 Multiculturalism: Negative
 608.1 General
608.2 Immigrant Integration: Assimilation 608.3 Indigenous rights: Negative
Domain 7: Social Groups
 701 Labour Groups: Positive
 702 Labour Groups: Negative
 703 Agriculture and Farmers
 703.1 Agriculture and Farmers: Positive
703.2 Agriculture and Farmers: Negative
 704 Middle Class and Professional Groups: Positive
 705 Minority Groups: Positive
 706 Non-Economic Demographic Groups: Positive
 000 No meaningful category applies